ЮБІЛЕІ

Выдатны вучоны-гісторык і педагог

(Да 60-годдзя з дня нараджэння Мікалая Уладзіміравіча Смяховіча)

Мікалаю Уладзіміравічу Смяховічу, кандыдату гістарычных навук, загадчыку Цэнтра гісторыі індустрыяльнага грамадства Інстытута гісторыі НАН Беларусі ў студзені споўнілася 60 гадоў.

М. У. Смяховіч нарадзіўся ў мястэчку Дзівін на Берасцейшчыне ў сялянскай сям'і. З дзяцінства ён прывык шанаваць кнігу як крыніцу мудрасці. Калі бацька, які меў толькі адзін клас адукацыі, казаў яму, што «кніга цябе, сынку, карміць не будзе», дык потым, калі ў 1970 г. Мікалай паступіў вучыцца ў Мінскі педагагічны інстытут, Уладзімір Арцёмавіч змайстраваў адмысловую этажэрку для кніг і ганарыўся поспехамі сына. Вучоба ў інстытуце студэнту М. Смяховічу давалася лёгка: амаль усе экзамены былі здадзены ім на «выдатна». Акрамя таго, ён прымаў актыўны ўдзел у навуковым жыцці факультэта. На працягу трох гадоў узначальваў вучэбную студэнцкую камісію. На I курсе інстытута за лепшую навуковую працу на Усесаюзным конкурсе студэнцкіх работ па грамадскіх навуках ён атрымаў Дыплом I ступені. Падобныя ўзнагароды атрымліваў і ў наступныя гады навучання ў інстытуце.

Вялікі ўплыў на жаданне М. Смяховіча стаць прафесійным гісторыкам-навукоўцам зрабілі выкладчыкі інстытута — доктар гістарычных навук В. І. Гарамыкіна, якая кіравала яго курсавой работай па гісторыі старажытнага часу, і доктар гістарычных навук А. П. П'янкоў, які выкладаў гісторыю СССР. З вялікім задавальненнем Мікалай Уладзіміравіч слухаў лекцыі па археалогіі, якія цікава і натхнёна чытаў доктар гістарычных навук Г. В. Штыхаў.

Студэнцкае жыццё не абмяжоўвалася толькі вучобай. Мікалай Уладзіміравіч прымаў актыўны ўдзел у шматлікіх спартыўных мерапрыемствах, шматразова працаваў у студэнцкім будаўнічым атрадзе. З цеплынёй і павагай успамінае Мікалай Уладзіміравіч сваіх сяброў-аднакурснікаў — доктара культуралогіі Уладзіміра Мартынава, кандыдатаў гістарычных навук Пятра Русава, Сяргея і Івана Шаўрукоў.

Атрымаўшы дыплом з адзнакай, малады спецыяліст з 1974 г. да 1978 г. працаваў дырэктарам Слабадской няпоўнай сярэдняй школы Пухавіцкага раёна. У 1978 г. М. Смяховіч быў прызваны на службу ў Савецкую Армію, дзе таксама праявіў свае здольнасці. Так, 18 верасня 1979 г. армейская газета «Воздушный часовой» адзначала, што выступленні агітатара ўзвода радавога М. Смяховіча «заўсёды падабаюцца воінам, пакідаюць у іх душы глыбокі і добры след. Актывіст здольны растлумачыць складаныя пытанні міжнароднага жыцця, патрабавальна ацаніць уклад кожнага таварыша па службе ў далейшае павышэнне пільнасці і баявой гатоўнасці».

Пасля заканчэння службы ў арміі з лістапада 1979 г. Мікалай Уладзіміравіч працаваў настаўнікам гісторыі сярэдняй школы № 116 г. Мінска, у 1980 г. быў выбраны адказным сакратаром Фрунзенскай раённай арганізацыі Добраахвотнага таварыства аматараў кнігі БССР. На гэтай пасадзе шмат часу надаваў вывучэнню літаратуры, у першую чаргу — гістарычнай. У 1985 г. перайшоў на працу ў Мінскі кааператыўны тэхнікум, дзе выкладаў грамадскія дысцыпліны.

З 1987 г. юбіляр працаваў на розных пасадах у Беларускім дзяржаўным педагагічным універсітэце імя Максіма Танка. У 1992 г. пад кіраўніцтвам А. М. Грыгор'евай абараніў кандыдацкую дысертацыю па тэме «Работа дзяржаўных, палітычных і грамадскіх

арганізацый Беларусі па жыццеўладкаванні дзяцей, якія засталіся без бацькоў (1943—1950 гг.)». Мікалай Уладзіміравіч плённа спалучаў выкладчыцкую і навуковую дзейнасць і ў верасні 1997 г. за шэраг навуковых прац па гісторыі Беларусі стаў лаўрэатам прэміі БДПУ імя Максіма Танка. У 2002 г. М. Смяховіч перайшоў на выкладчыцкую работу ў Інстытут парламентарызму і прадпрымальніцтва. З верасня 2005 г. Мікалай Уладзіміравіч працуе ў Інстытуце гісторыі НАН Беларусі.

Шаноўны юбіляр папоўніў скарбонку беларускай гістарыяграфіі цікавымі арыгінальнымі даследаваннямі, што атрымалі прызнанне як у рэспубліцы, так і за яе межамі. Яго пяру належыць больш за 100 навуковых публікацый, якія прысвечаны вывучэнню актуальных праблем айчыннай гісторыі і метадалогіі гісторыі, у тым ліку: адна індывідуальная работа — «История и метод» (2004) і 5 калектыўных манаграфій: «Нарыс гісторыі беларускай дзяржаўнасці: XX стагоддзе» (Мінск, 2008), «Философия и идеология жизнедеятельности Беларуси: теоретические основы антикризисной модели и механизмы её реализации» (Минск, 2009), «Институт истории Национальной академии наук Беларуси (1929—2009 гг.)» (Минск, 2009), «Беларусь: народ. Государство. Время» (Минск, 2009), «Гісторыя беларускай дзяржаўнасці ў канцы XVIII — пачатку XX ст.» : у 2 кн. — Кн.1. — Мінск, 2011.

М. Смяховіч надае вялікую ўвагу папулярызацыі гістарычных ведаў, выступае з цікавымі і змястоўнымі артыкуламі на старонках перыядычных выданняў, на радыё і тэлебачанні, на шматлікіх міжнародных і рэспубліканскіх канферэнцыях, семінарах і сімпозіумах.

Навуковая грамадскасць, калегі і сябры шчыра і сардэчна віншуюць шаноўнага Мікалая Уладзіміравіча з юбілеем і ад усёй душы жадаюць яму моцнага здароўя, творчага плёну і поспеху ў здзяйсненні ўсіх яго планаў.

В. Г. Мазец,
кандыдат гістарычных навук, дацэнт,
старшы навуковы супрацоўнік Інстытута гісторыі НАН Беларусі,
М. Б. Несцяровіч,
кандыдат гістарычных навук,
старшы навуковы супрацоўнік Інстытута гісторыі НАН Беларусі